

III. Výsledky hospodaření zdravotních pojišťoven

Vedle státního rozpočtu, rozpočtů územních samosprávných celků a dalších složek veřejných financí jsou jejich součástí i **prostředky systému veřejného zdravotního pojištění** (dále jen „v. z. p.“). Na základě zákonné úpravy, platné od roku 1999, se výsledky hospodaření systému v. z. p. hodnotí na principu příjmově - výdajovém, který je doplňován především rozbořem stavu pohledávek a závazků. Hodnocení vývoje hospodaření za rok 2005 je zpracováno z údajů **statistických výkazů** zdravotních pojišťoven, zpracovaných podle požadavků vyhlášky č. 274/2005 Sb. a předložených do 28. 2. 2006 na Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZ“) a Ministerstvo financí (dále jen „MF“). Definitivní účetní závěrky a výroční zprávy všech ZP (dále jen „ZP“) za rok 2005 budou na MZ a MF předloženy až po provedení povinného auditu, tj. nejpozději do 30. dubna 2006 a v souladu se zákonem č. 438/2004 Sb., v součinnosti obou ministerstev budou vyhodnoceny a po projednání na vládě postoupeny s vyjádřením vlády Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR ke konečnému projednání.

Provozování systému v. z. p. na území ČR zajišťovalo nadále devět ZP pro pojištěnce, kterých bylo k 31. 12. 2005 zaregistrováno 10 292 tisíc. Vlivem zpřesňování registrů, demografických změn, vstupu ČR do EU i v důsledku měnícího se počtu cizinců zde pracujících a dalších vlivů, poklesl meziročně počet pojištěnců o 12 tis. osob. Odliv pojištěnců od Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR (dále jen „VZP ČR“), zřízené zákonem č. 551/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se mírně snížil, přesto však tato největší celostátní pojišťovna ztratila meziročně dalších 59 tis. pojištěnců a k 31. 12. 2005 registrovala 6 622 tis. pojištěnců, což představovalo 64,3 % z celkového počtu osob, na které se vztahovalo v. z. p. Osm zaměstnaneckých zdravotních pojišťoven (dále jen „ZZP“), zřízených podle zákona č. 280/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zvýšilo v průběhu roku stavy pojištěnců o 47 tis. osob a k 31. 12. 2005 registrovalo 3 670 tis. pojištěnců, tj. 35,7 % z celkového počtu registrovaných pojištěnců. U pěti bývalých ZZP pokračují od roku 1996 procesy likvidace nebo konkurzu, které však ovlivňovaly hospodaření systému v. z. p. v roce 2005 již zcela nepatrně.

Na základě přijatých usnesení vlády č. 735, 821 a 871 z roku 2005 byly vládou schváleny postupné kroky stabilizace ve zdravotnictví, jejichž součástí bylo i mimořádné postoupení vybraných pohledávek pojistného a příslušenství (penále, pokuty) na Českou konsolidační agenturu (dále jen „ČKA“), a to všech ZP, schválené vládou usnesením č. 1080 ze dne 24. srpna 2005, jehož znění schválila PSP ČR usnesením č. 1872 ze dne 23. září 2005. Součástí této zprávy je informace o tomto postoupení vybraných pohledávek na ČKA. Definitivní zpráva o dodržení podmínek stanovených v usnesení vlády č. 1080 a Projektu, který byl součástí tohoto usnesení, bude podána vládě v rámci hodnocení výročních zpráv a účetních závěrek ZP za rok 2005 ve 2. pololetí 2006. Na základě předběžného vyhodnocení vlivu postoupení pohledávek na ČKA na hospodaření zdravotních pojišťoven v roce 2005 je možno konstatovat, že maximální limit v celkové výši 3 800 mil. Kč byl naplněn na 99,3 %. Při postoupení bylo uhrazeno 100 % hodnoty vybraných pohledávek za pojistným i příslušenstvím, které měly většinou povahu nedobytných pohledávek, takže tato pomoc státu byla finančním přínosem pro všechny ZP. Žádná ZP nepřekročila pro ni stanovený podíl na tomto limitu. Finanční prostředky od ČKA obdržely všechny ZP do konce roku 2005. V současné době jsou prováděny oběma stranami detailní kontroly podkladů, jejichž výsledkem bylo, do doby uzavření předběžného hodnocení hospodaření ZP za rok 2005, jen minimální vrácení části finančních prostředků od ZP zpět do ČKA (zejména jde o případy, kdy do doby ukončení procesu postoupení dojde ke změně charakteru pohledávky a tato již nesplňuje všechna kritéria stanovená v projektu). Finanční prostředky za postoupené pohledávky ovlivnily v roce 2005 jak stranu příjmovou, tak výdajovou hospodaření celého systému v.z.p. VZP ČR postoupením získala 3 022 mil. Kč, tj. 80 % z celkové pomoci státu (podmínky projektu naplnila na 99,96 %) a obratem je využila k úhradě části závazků po lhůtě splatnosti vůči ZZ. Všechny ZZP získaly celkem 753 mil. Kč (projekt byl jimi naplněn v souhrnu na 96,4 %) a získané finanční prostředky v mnohých případech zřejmě zabránily vzniku závazků po lhůtě splatnosti k 31. 12. 2005. Zbývající část finančních prostředků **za postoupené příslušenství**, kterou nebylo nutno u ZZP k datu 31. 12. 2005 využít na posílení úhrad za zdravotní péči, je uložena na bankovních účtech fondů prevence, k využití v následujícím období. Tento postup je v souladu s podmínkami projektu postoupení.

Hospodaření systému v. z. p. v roce 2005 lze charakterizovat následujícími údaji:

Vývoj hospodaření veřejného zdravotního pojištění v letech 2004 - 2005 - Vybrané ukazatele	Usn. vlády 1184/2003 Vliv mim. příjmů z ČKA cca 883 mil. Kč= doplatek na základě vyúčtování			Usn. vlády 1080/2005 a usn. PSP ČR Vliv mim. příjmů z ČKA celkem cca 3 775 mil. Kč ve IV. čtvrtletí 2005		
	Skutečnost v mil. Kč 2004	Rozdíl v mil. Kč 2004-2003	Index v % 2004/2003	Skutečnost v mil. Kč 2005	Rozdíl v mil. Kč 2005-2004	Index v % 2005/2004
Příjmy v systému zdravotního pojištění celkem	157 053	9 193	106,2	168 881	11 828	107,5
v tom: inkaso pojistného po přerozdělení	154 176	10 746	107,5	164 645	10 469	106,8
z toho: ze SR na nevýdělečné pojištěnce	33 483	1 371	104,3	34 369	886	102,6
ostatní příjmy a výnosy v.z.p.	2 550	-1 386	64,8	4 064	1 514	159,4
výnosy z komerční č., smluvního poj. a připoj.	302	-189	61,5	113	-189	37,4
platby od zahr.pojištěn na základě mezin.smluv	25	22	833,3	59	34	236,0
Výdaje v systému zdravotního pojištění celkem	156 811	9 075	106,1	168 412	11 601	107,4
v tom: výdaje na zdravotní péči	151 311	9 134	106,4	162 575	11 264	107,4
provozní režie	5 272	23	100,4	5 582	310	105,9
výdaje za cizince uhrazené zdrav. zařízením	66	42	275,0	174	108	263,6
náklady na celkovou komerční činnost	162	-124	56,6	81	-81	50,0
Saldo všech příjmů a výdajů	242	118	195,2	469	227	193,8
Saldo příjmů a výdajů bez celkové komerční činnosti	102	183	x	437	335	428,4
Saldo příjmů a výdajů bez smluvního pojištění a připojištění	104	50	192,6			

Celkové příjmy systému v. z. p. v roce 2005 dosáhly v absolutním vyjádření 168,9 mld. Kč a meziročně vzrostly o 11,8 mld. Kč, tj. o 7,5 %. Po vyloučení mimořádného vlivu příjmů za postoupené pohledávky pojistného a příslušenství od ČKA z obou sledovaných období tj. z roku 2005 (3 775 mil. Kč) i z roku 2004 (doplatek 883 mil. Kč z postoupení zahájeného v roce 2003) činil meziroční nárůst celkových příjmů pouze 5,7 %.

Příjmy z vlastního výběru pojistného od ekonomicky činných plátců všech kategorií po vyloučení mimořádných vlivů z **postoupení podílu pojistného** z roku 2005 (1766 mil. Kč) a roku 2004 (440 mil. Kč) vykazují meziroční nárůst o 6,9 % a dosáhly 128 510 mil. Kč. Pozitivní vliv na výběr pojistného měl nejen růst mezd a platů v hospodářství, ale i zvýšení minimální mzdy od 1. 1. 2005 na 7 185 Kč měsíčně. Minimální mzda je vyměřovacím základem pro platbu osob bez zdanitelných příjmů, která se zvýšila rok 2005 na částku 970 Kč měsíčně. Hlavním faktorem zvýšení příjmů z pojistného od osob samostatně výdělečně činných (dále jen „OSVČ“) v roce 2005 bylo další zvyšování minimálního vyměřovacího základu pro platbu pojistného OSVČ dle postupu stanoveného zákonem č. 455/2003 Sb., v jehož důsledku činila minimální měsíční záloha v roce 2005 pro tuto skupinu plátců 1 143 Kč měsíčně. Maximální vyměřovací základ pro OSVČ zůstal v tomto roce zachován na úrovni 486 000 Kč ročně (maximální roční výše pojistného činila 65 610 Kč). Dalším výrazným faktorem meziročního růstu příjmů z pojistného v roce 2005 byl plný vliv zrušení odpočtu pojistného u osob, za které hradí pojistné stát (které současně podnikají, nebo jsou zaměstnány). Změna byla uzákoněna s účinností od 1. 7. 2004

zákonem č. 438/2004 Sb. a meziroční nárůst příjmů z pojistného z tohoto titulu oproti roku 2004 je odhadován na cca 800 mil. Kč. Na základě negativní reakce zaměstnavatelů zaměstnávajících osoby se zdravotním postižením se odpočet znovu uzákonil zákonem č. 123/2005 Sb., avšak pouze u zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají více než 50 % těchto osob.

Platby pojistného ze státního rozpočtu do systému v. z. p. poskytované na zvláštní účet přerozdělování pojistného za kategorie pojištěnců podle zákona č. 48/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dosáhly za rok 2005 celkem 33 732 mil. Kč a oproti roku 2004 se zvýšily o 355 mil. Kč. Vlivem procesu přerozdělování vykazaly ZP souhrn ročních příjmů a odvodů na zvláštní účtu přerozdělování ve výši 34 369 mil. Kč. Z tohoto objemu získala VZP ČR celkem 34 070 mil. Kč. **Přechodná ustanovení zákona č. 438/2004 Sb. upravila od 1. 1. 2005 (pro roky 2005 a 2006) postupný přechod na 100 % přerozdělování pojistného mezi všemi zdravotními pojišťovnami,** doplněný zvláštním postupem úhrad nově definované kategorie „nákladných pojištěnců“. Na této změně podmínek přerozdělování získala meziročně VZP ČR cca 1 mld. Kč, což zcela naplnilo očekávané predikce z nové zákonné úpravy. Lze konstatovat, že správce zvláštního účtu zvládl náběh nového postupu přerozdělování v kombinaci s původním postupem a vyčleněním nákladné péče tak, že tento proces nebyl v roce 2005 narušen. Mezi jednotlivými ZZP byly i v roce 2005 významné rozdíly pokud jde o jejich podíl na konečném výsledku přerozdělování pojistného, avšak v nové struktuře, ovlivněné již z části poměrem výdajů na zdravotní péči. Nejvyšší odvody na zvláštní účet přerozdělování, v souhrnné hodnotě 2 105 mil. Kč za rok 2005, vykazala Oborová pojišťovna bank, pojišťoven a stavebnictví, nejvyšší příjmy naopak Hutnická zaměstnanecká pojišťovna v celkovém ročním objemu 1 297 mil. Kč. Ostatní ZZP se pohybovaly uvnitř tohoto rozmezí. Všechny ZZP v souhrnu za rok 2005 získaly pouze celkem 299 mil. Kč (což je významné snížení ve prospěch VZP ČR proti roku 2004, kdy souhrn příjmů všech ZZP činil 1 278 mil. Kč).

Od 1. 1. 2005 byla platba státu, za zákonem stanovené skupiny pojištěnců, stanovena nařízením vlády č. 445/2004 Sb. na 481 Kč měsíčně, tj. o 5 Kč vyšší než v r. 2004 (o 1,06 %). Průměrný počet pojištěnců, za které stát platil pojistné v měsících roku 2005 činil 5 845 tis. osob, z toho bylo pojištěno u VZP ČR 3 870 tis. osob, tj. 66,2 %. V průměru bylo u VZP ČR registrováno v roce 2005 v rámci této kategorie pojištěnců celkem 76,7 % všech pojištěnců starších 60-ti let a pouze 60,8 % z celkového počtu pojištěnců mladších 60ti let. Lze konstatovat, že

úbytek pojištěnců VZP ČR se projevil ve všech kategoriích. Ve skladbě pojištěnců VZP ČR nadále převažovali pojištěnci s vyšší potřebou zdravotní péče než činil průměr těchto výdajů za celý systém v. z. p. Vlivem zákonných změn týkajících se postupného přechodu na nový způsob přerozdělování v roce 2005 byl tento vliv již částečně tlumen ze zvýšených příjmů z přerozdělování.

Příjmy z pojistného po přerozdělování od všech typů plátců, tj. včetně platby ze státního rozpočtu a mimořádných příjmů z postoupeného podílu pojistného, dosáhly za rok 2005 celkem 164 645 mil. Kč a meziročně se zvýšily o 10 469 mil. Kč, tj. o 6,8 %.

Průměrný roční příjem z pojistného po přerozdělování (včetně vlivu příjmů z postoupení pojistného na ČKA) v přepočtu na **1 pojištěnce** dosáhl v roce 2005 za systém v. z. p. 15 988 Kč. U VZP ČR dosáhl průměrný příjem 16 783 Kč, s meziročním nárůstem o 8 %. Avšak ani tyto nadprůměrné příjmy jí neumožnily pokrýt plně vyšší nároky na úhrady zdravotní péče. Meziroční zvýšení fakturovaných nároků smluvních ZZ (účtovaných podle vyhlášky č. 50/2005 Sb., která byla v platnosti po celé období roku 2005 a podle dalších úhradových mechanismů daných platnými zákony) bylo u VZP ČR utlumeno mimořádnými příjmy od ČKA (celkem za postoupené pojistné a příslušenství 3,022 mld. Kč). Přesto však k 31. 12. 2005 zůstalo neuhrazeno za každého pojištěnce VZP ČR v průměru 1 595 Kč. I přes významnou pomoc státu vzrostly závazky po lhůtě splatnosti oproti stavu k 31. 12. 2004 o dalších 1 320 mil. Kč na celkový stav 10 613 mil. Kč k 31. 12. 2005. Bez mimořádné pomoci státu by VZP ČR dosáhla výši zadlužení, která byla odhadována v jejím ZPP 2005. Tento dokument byl v průběhu listopadu 2005 projednáván v PSP ČR, avšak k jeho schválení usnesením PSP ČR č. 2025 ze 6. prosince 2005 nedošlo. Na VZP ČR byla uvalena nucená správa rozhodnutím Ministerstva zdravotnictví 38736/2005 ze dne 10. 11. 2005 a následně byla zřízena i Vyšetřovací komise PSP ČR k prošetření hospodaření VZP ČR, která má ukončit svojí činnost přibližně v dubnu 2006. Neschválením ZPP 2005 bylo VZP ČR mimo jiné znemožněno i uplatnění regulace výdajů na zdravotní péči podle § 17 odst. 14 zákona č. 48/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Ostatní příjmy a výnosy související s v. z. p., jejichž běžnou složkou jsou především příjmy z příslušenství pojistného (tj. z penále, pokut a přírážek k pojistnému, včetně podílu postoupeného příslušenství), a dále i části úroků vytvořených hospodařením s příjmy v. z. p., dosáhly v r. 2005 celkem 4 064 mil. Kč a jejich meziroční zvýšení činí 59,4 %. Po vyloučení vlivu mimořádných příjmů od ČKA z obou hodnocených období (2 009 mil. Kč v r. 2005 pouze 443 mil. Kč v r. 2004)

klesly tyto příjmy v roce 2005 na 97 % proti roku 2004. Podrobný rozbor těchto vlivů bude komentován až při hodnocení výročních zpráv jednotlivých ZP.

Příjmy z činností nad rámec v. z. p., které činí v důsledku zákonných omezení těchto činností pro ZP pouze cca 1 % z celkových příjmů, zaznamenaly další meziroční pokles. Hlavní příčinou tohoto poklesu je ukončení provozování smluvního pojištění a připojištění u VZP ČR a převedení této činnosti od 1. 5. 2004 do dceřinné společnosti „Pojišťovna VZP a. s.“, jejímž 100 % vlastníkem je VZP ČR (hodnota těchto akcií je 100 mil. Kč a je součástí výkazu Rozvahy VZP ČR).

Celkové výdaje systému v. z. p. v roce 2005 dosáhly 168 412 mil. Kč a meziročně vzrostly o 7,4 %. Z celkového objemu činí 96,5 % výdaje na zdravotní péči celkem (tj. včetně výdajů na preventivní programy) ve výši 162 575 mil. Kč. I přes tento nárůst výdajů (umožněný mimořádnými příjmy z postoupených pohledávek na ČKA) VZP ČR ani v roce 2005 neprovedla přiděl peněžních prostředků na bankovní účet rezervního fondu, a to z toho důvodu, že podle § 2 odst. 5 vyhlášky č. 418/2003 Sb. má před tímto přidělem přednost splácení závazků po lhůtě splatnosti. Dohodovací řízení a konkrétní cenové dohody mezi ZP a ZZ v roce 2005 končily (především v segmentu lůžkové péče) nedohodou a vyhláška č. 50/2005 Sb. zůstala, oproti původním předpokladům, v platnosti nejen v 1. pololetí 2005, ale i ve 2. pololetí 2005. Původně uvažované relativní snížení výše úhrad za zdravotní péči ZZ v 2. pololetí 2005 se reálně do hospodaření ZP nepromítlo. V rámci sledování vývoje, jak fakturovaných nákladů od ZZ, tak i skutečných výdajů na zdravotní péči všemi ZP, nelze bez podrobné analýzy vyhodnotit finanční dopady takto nastavené výše úhrad a úhrad dohodnutých u ostatních segmentů zdravotní péče, neboť splývají s ostatními vlivy jako je zvýšení nemocnosti, nebo převody pacientů z ambulantní péče do lůžkové a pod. Konkrétní roli zde hrají i individuální postupy úhrad, které mohou podle platných předpisů uplatňovat ZP v rámci smluv s konkrétním ZZ. Z předběžných souhrnných výsledků hospodaření je však patrné, že finanční toky úhrad za zdravotní péči všech ZP byly celkově vyšší než by odpovídalo vyrovnané bilanci příjmů a výdajů běžného roku. **Průměrné výdaje na zdravotní péči na jednoho pojištěnce v roce 2005 dosáhly 15 787 Kč, což znamená meziroční nárůst o 1 109 Kč,** z toho u VZP ČR 16 633 Kč, s nárůstem 1 392 Kč. U ZZP, které neevidují žádné závazky po lhůtě splatnosti vůči ZZ, roční průměrné výdaje dosáhly 14 243 Kč a pohybovaly v rozmezí od 15 488 Kč do 12 526 Kč. Vysvětlení těchto rozdílů lze provést pouze na základě podrobných analýz dat, nebo kontrol jednotlivých ZP, tento proces je podle platných právních předpisů výlučně v pravomoci MZ. I přes tuto výraznou dynamiku růstu výdajů, která spotřebovala i u ZZP téměř všechny mimořádné příjmy, vzrostly u VZP ČR stavy závazků po lhůtě splatnosti k 31. 12. 2005 vůči ZZ v přepočtu na 1 pojištěnce o dalších 214 Kč na 1 595 Kč.

Výdaje na vlastní činnost zdravotních pojišťoven byly od 1. 1. 2005 regulovány vyhláškou č. 418/2003 Sb., ve znění vyhlášky č. 656/2004 Sb. Způsob propočtu maximálního limitu zůstal v roce 2005 stejný jako v roce 2004, takže zvýšení hodnoty daného limitu v roce 2005 u jednotlivých ZP vyplynulo pouze ze změn počtu pojištěnců a růstu příjmů z pojistného, které jsou rozhodné pro stanovení limitu. Souhrn maximálně možných přidělů ze základních do provozních fondů činných ZP v roce 2005 za systém v. z. p. dosáhl 5 919 mil. Kč, ale skutečných přidělů do provozních fondů pouze 5 605 mil. Kč, s meziročním nárůstem 3,4 %. Limitem nadále nebyly regulovány skutečné běžné a kapitálové výdaje na zabezpečení provozní činnosti, ale pouze přípustná výše roční tvorby zdrojů provozního fondu z prostředků v. z. p. Zůstává tedy plně na rozhodnutí každé ZP a jejích samosprávných orgánů, zda přiděl do provozního fondu vyčerpá v daném roce, nebo zda využije možnosti převodu zůstatku provozního fondu a prostředků na jeho bankovním účtu do následujících období, např. pro zajištění záměrů investiční politiky ZP při reprodukci a obnově majetku. Část provozních nákladů, které jsou přímo spojeny s výdaji základního fondu a které je možno v souladu s platnými právními předpisy hradit ze zdrojů základního fondu, činila v roce 2005 za systém v. z. p. jako celek cca 237 mil. Kč.

Saldo celkových příjmů a celkových výdajů v systému v. z. p. za rok 2005 činilo 469 mil. Kč. Z celkového počtu 9-ti zdravotních pojišťoven 5 ZZP vykázalo kladnou hodnotu salda, VZP ČR a 3 ZZP saldo záporné, a to i přes zahrnutí mimořádných příjmů všech ZP z postoupení pohledávek na ČKA ve výši cca 3 775 mil. Kč a vrácení předčasně realizované splátky návratné finanční výpomoci ve výši 91 mil. Kč na základě rozhodnutí soudu zdravotní pojišťovny Ministerstva vnitra ČR do výpočtu salda. S výjimkou cca 129 mil. Kč, vázaných ve fondu prevence ZZP byly všechny mimořádné finanční prostředky využity na posílení plateb smluvním ZZ. ZZP uhradily v roce 2005 z běžných příjmů, případně z vlastních finančních rezerv na bankovních účtech fondů v. z. p. celkem 112 mil. Kč do Zajišťovacího fondu zřízeného podle zákona č. 280/1992 Sb. ZP MV ČR uhradila v roce 2005 splátku návratné finanční výpomoci ze státního rozpočtu 45 mil. Kč a VZP ČR splátku investičního úvěru ve výši 22 mil. Kč. Všechny ZP měly povinnost doplnit k datu 31. 12. 2005 přiděly do rezervních fondů na celkovou výši 2 201 mil. Kč (součet výše finančních prostředků na bankovních účtech rezervních fondů a hodnoty limitovaného objemu cenných papírů, měl dosáhnout shodné hodnoty). Všechny ZZP se s danou povinností vyrovnaly a jejich vytvořené finanční rezervy dosáhly k 31.12. 2005 částky 683 mil. Kč. VZP ČR neměla ani v roce 2005 volné finanční prostředky na doplňování zákonem stanovených přidělů na bankovní účet rezervního fondu, který je zcela vyčerpán, a její tzv. „vnitřní dluh“ k 31. 12. 2005 dosáhl 1 519 mil. Kč. Rezervní fond byl naplněn

přídělem do stanovené výše 1 519 mil. Kč, která je součástí pasiv na výkazu Rozvaha k 31. 12. 2005. Finanční krytí zvláštního bankovního účtu je však téměř nulové (6 tis. Kč) a na straně aktiv je krytí vázáno v nedobytných pohledávkách vůči plátcům pojistného. Finanční zůstatky na ostatních běžných účtech VZP ČR a v pokladnách fondů v. z. p (bez bankovního účtu fondu prevence) dosahovaly k 31. 12. 2005 celkem pouze 110 mil. Kč; z toho zůstatek na jejím základním fondu tvořil 56 mil. Kč a pokrýval jen 0,2 dnů v přepočtu na průměrnou spotřebu zdravotní péče. Zůstatky na těchto bankovních účtech souboru ZZP činily 3057 mil. Kč. V přepočtu na průměrné denní výdaje za zdravotní péči pokrývá tato částka výdaje na cca 22 dnů (v rozpětí 2 dnů až 52 dnů uvnitř daného souboru ZZP).

Na hospodaření systému v. z. p. měl vliv trvale narůstající stav pohledávek, který dosáhl **k 31. 12. 2005 celkem 43 382 mil. Kč** s meziročním zvýšením o 2,5 %. Skutečný nárůst pohledávek by výrazně zmírněn (o téměř 9 %) v důsledku postoupení pohledávek ve výši 3 775 mil. Kč v závěru roku 2005. **Významnou složkou celkových pohledávek tvoří pohledávky za plátcí pojistného po lhůtě splatnosti, tj. nedoplatky na pojistném a jeho příslušenství (penále, pokuty) v celkové výši 29 634 mil. Kč;** z toho u VZP ČR, která dlouhodobě vykazuje vyšší stav nedoplatek na pojistném a příslušenství v porovnání s většinou ZZP, bylo evidováno 23 874 mil. Kč. V přepočtu na průměrný denní příjem pojistného jednotlivých ZP představují pohledávky po lhůtě splatnosti v průměru hypotetické příjmy za 66 dnů, z toho u VZP ČR 78 dnů.

Závazkové a pohledávkové vztahy ZP vůči ZZ - stavy k 31. 12. daného roku

Údaje v mil. Kč Vybrané položky závazků a pohledávek	celkem systém v. z. p.	VZP ČR	ZZP činné, v likvidaci a konkurzu
rok 2004			
závazky po lhůtě splatnosti vůči zdravotnickým zařízením	9 613	9 293	320
pohledávky za zdravotnickým zařízením	1 297	895	402
rok 2005			
závazky po lhůtě splatnosti vůči zdravotnickým zařízením	10 669	10 613	56
pohledávky za zdravotnickým zařízením	1 716	1 431	285

U VZP ČR postoupení pohledávek na ČKA podle usnesení vlády č. 1184/2003 pouze snížilo stav závazků po lhůtě splatnosti v letech 2003 a 2004 na hodnoty vykázané v dané tabulce (celkem o 2 356 mil. Kč). Bez této mimořádné finanční pomoci by k 31. 12. 2004 již dosahovaly cca 12 mld. Kč. I přes to, že v roce 2005 získala VZP ČR prostřednictvím ČKA dalších 3 022 mil. Kč, vzrostly její závazky po lhůtě splatnosti meziročně o 1 320 mil. Kč. U ZZP evidují závazky po lhůtě vůči ZZ **výlučně ZZP v likvidaci a konkurzu**. Této skutečnosti bylo v obou letech dosaženo u činných ZZP především pomocí mimořádných příjmů od ČKA (v letech 2003 a 2004 celkem 589 mil. Kč, v roce 2005 celkem 753 mil. Kč) a k 31. 12. 2004 i snížením zákonných rezerv v rezervních fondech na základě zákona č. 438/2004 Sb. o cca 707 mil. Kč.

Vázání finančních prostředků v pohledávkách za plátcí pojistného po lhůtě splatnosti je jedním z důvodů platební neschopnosti VZP ČR. U ostatních ZZP se k 31. 12. 2005 závazky po lhůtě vůči ZZ nevyskytovaly. Výše uvedená tabulka zobrazuje vzájemný závazkový a pohledávkový vztah ZP vůči ZZ. Vyčíslené pohledávky za ZZ u VZP ČR jsou v převážné míře ve lhůtě splatnosti a jsou odrazem působení úhradových mechanismů v oblasti paušálních plateb a jejich zúčtování po provedení kontrol a vyúčtování přeplatků nebo vratek za dané období.

V rámci neukončených likvidací a konkurzů pěti bývalých ZZP (Hornická ZP, ZP Garant-Hospital, Mendlova ZP, ZP Sport a ZP chemie, zdravotnictví a farmacie) je evidováno cca 65 mil. Kč závazků, 21 mil. Kč pohledávek, 3 mil. Kč hmotného majetku oceněného v účetní hodnotě, 1,8 mil. Kč finančních investic a 442 tis. Kč zůstatku nesplaceného úvěru. Z pohledu hospodaření systému v. z. p. jsou tyto objemy zanedbatelné, avšak ukončení těchto procesů a výmaz z obchodního rejstříku se stále prodlužuje, neboť pravomoci MZ, zakotvené do zákona č. 280/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů jsou velmi omezené. V předchozích letech byly z prostředků státního rozpočtu tyto procesy urychleny odkoupením závazků ZP Garant a Hornické ZP vůči smluvním ZZ v celkové hodnotě cca 1,6 mld. Kč z prostředků KOB, s. p. ú.

Vývoj příjmů celkem, výdajů celkem a salda hospodaření mezi lety 2004-2005

(údaje roku 2005 jsou získány z předběžných údajů zdravotních pojišťoven, bez ověření auditorem)

Příjmy v systému zdravotního pojištění celkem	celkem systém v. z. p. mil. Kč	VZP ČR mil. Kč	ZZP vč. likv. a v konkurzu mil. Kč
rok 2004	157 053	106 392	50 661
rok 2005	168 881	114 649	54 232
index mezi r. 2005/2004 v %	108	108	107
meziroční nárůst (pokles) v letech 2005-2004 v mil. Kč	11 828	8 257	3 571

Výdaje v systému zdravotního pojištění celkem	celkem systém v. z. p. mil. Kč	VZP ČR mil. Kč	ZZP vč. likv. a v konkurzu mil. Kč
rok 2004	156 811	106 390	50 421
rok 2005	168 412	114 743	53 669
index mezi r. 2005/2004 v %	107	108	106
meziroční nárůst (pokles) v letech 2005-2004 v mil. Kč	11 601	8 353	3 248

Saldo celkových příjmů a výdajů systému v. z. p.	celkem systém v. z. p. mil. Kč	VZP ČR mil. Kč	ZZP vč. likv. a v konkurzu mil. Kč
rok 2004	242	2	240
rok 2005	469	-94	563
index mezi r. 2005/2004 v %	194		235
meziroční nárůst (pokles) v letech 2005-2004 v mil. Kč	227	-96	323

Vlivem přechodných ustanovení zákona č. 438/2005 Sb. byl v roce 2005 zahájen přechod na 100% přerozdělování pojistného. Přerozdělování se provádělo v kombinaci původních pravidel i nových pravidel přerozdělování, včetně provádění nově stanovených úhrad nákladných pojištěnců. Negativní finanční dopady z tohoto přerozdělování na zaměstnavatelské zdravotní pojišťovny byly v roce 2005 částečně kompenzovány mimořádnými příjmy z ČKA za postoupené příslušenství.

Rozložení příjmů celkem a výdajů celkem mezi VZP ČR a souborem ZZP vyplývá z výše uvedené tabulky. U VZP ČR vlivem mimořádných příjmů z ČKA ve výši 3 022 mil. Kč a jejich vynaložením na úhradu zdravotní péče došlo k meziročnímu nárůstu výdajů o 8 %. ZZP, které neměly závazky po lhůtě splatnosti z předchozích účetních období a nemusely je tedy splácet, zaznamenaly meziroční nárůst výdajů o 6 %. Na změny struktury příjmů a výdajů VZP ČR a ZZP působí každoročně i přechody pojištěnců, především od VZP ČR k vybraným ZZP.

V souboru ZZP příjmy z postoupení pohledávek na ČKA ve výši 753 mil. Kč v závěru roku 2005 přispěly ke stabilizaci jejich hospodaření. Výrazné rozdíly uvnitř souboru ZZP, pokud jde o výši jejich finančních rezerv, jsou odrazem nejen předchozího systému přerozdělování finančních prostředků z výběru pojistného, ale i rozdílného portfolia pojištěnců čerpajících v rozdílné výši zdravotní péči, rozdílné kvality smluvních vztahů, regionálních vlivů a kontrolních mechanismů jednotlivých

ZZP. Tzv. úhradová vyhláška platná v roce 2005 tyto důvody dostatečně nerozlišovala při snaze zapojit ve větší míře finanční rezervy ZZP do úhrad výdajů na zdravotní péči.

Celkový objem výdajů na preventivní péči z bankovních účtů fondů prevence v roce 2005, který je zahrnut do ukazatele výdaje na zdravotní péči celkem, dosáhl 797 mil. Kč; z toho u VZP ČR 394 mil. Kč. V přepočtu na jednoho pojištěnce pojištěnci ZZP čerpali v průměru cca dvojnásobnou výši prostředků preventivní programy než umožňují příslušná zákonná ustanovení pojištěncům VZP ČR. VZP ČR může průběžně naplňovat, a tím i čerpat fond prevence, do maximální hranice přidělu ze základního fondu stanovené zákonem. U ZZP, **pokud hospodaří vyrovnaně**, není přiděl do fondu prevence limitován. Průkaz dodržení podmínek vyrovnaného hospodaření je povinna každá ZZP doložit ve výroční zprávě za příslušný rok. Účetní stav souhrnu zůstatků všech fondů prevence je k 31. 12. 2005 evidován ve výši 2 144 mil. Kč; z toho u VZP ČR 34 mil. Kč. Stavů na bankovních účtech těchto fondů k 31. 12. 2005 dosáhly celkem 933 mil. Kč, z toho VZP ČR 10 mil. Kč. Přibližně 129 mil. Kč z hodnoty postoupeného příslušenství je podle podmínek projektu účelově vázáno na fonděch prevence k 31. 12. 2005 ve prospěch úhrad zdravotní péče vůči ZZ v následujícím období. Rozsah čerpání fondů prevence, tj. zdrojů vyčleněných na základě zákonných ustanovení na preventivní programy v souladu s ustanovením zákona č. 551/1991 Sb., zákona č. 280/1992 Sb., a zákona č. 48/1997 Sb., v platném znění, schvaluje správní rada konkrétní zdravotní pojišťovny.

V souladu se zákonem č. 592/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů provedly ZP odpis dlužného pojistného, pokut a penále v celkové hodnotě 1 481 mil. Kč. Tyto pohledávky byly převedeny na podrozvahové účty, kde jsou nadále evidovány do doby promlčení práva vymáhat tento dluh. Z pohledu ZP tento odpis pouze zreálnuje pohled na evidované zůstatky fondů v. z. p., neboť fondové hospodaření v. z. p. je vázáno na položky aktiv a pasiv a tudíž nepodléhá dani z příjmů, neboť ZP postupují v souladu s § 18, bodem 13 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.